

РОЗДІЛ 3. СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА CHAPTER 3. SPECIAL EDUCATION

DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2023-9-16>

УДК 376-056.264-056.29:616.831.009.11-053.2]:364-787.7]-025.13

Світлана Юріївна Конопляста

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0001-9233-7505>

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри логопедії та логопсихології,
Український державний університет ім.М.Драгоманова
м. Київ, Україна
s.yu.konoplyasta@gmail.com

Аліна Олександрівна Синиця

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-6526-0207>

аспірантка кафедри логопедії та логопсихології,
факультет корекційної педагогіки та психології,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
старша викладачка кафедри прикладної психології та логопедії,
Бердянський державний педагогічний університет,
м. Запоріжжя, Україна,
Alina_starceva@ukr.net

ДИЗАЙН ЛОГОПЕДИЧНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ РАНЬОГО ВІКУ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

У науково-методичній статті презентовано окремі агреговані результати дослідження стану логопедичного супроводу дітей раннього віку з церебральним паралічем, згідно з якими запропоновано дизайн логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем на основі міждисциплінарного підходу. У змісті логопедичного супроводу враховано багатовекторність та багатогранність природи порушеного розвитку дитини раннього віку з церебральним паралічем. Розроблено методику ранньої логоінтервенції дітей раннього віку з церебральним паралічем та визнано її головним інструментом дизайну логопедичного супроводу. Окреслено особливості, завдання, функції, складові, принципи цієї методики. Вважаємо, що запропонований дизайн та методика забезпечать максимально необхідний логопедичний супровід дитини з церебральним паралічем та її родини, враховуючи всі виклики сьогодення.

Ключові слова: логопедичний супровід, дитина раннього віку з церебральним паралічем, мовленнєві порушення, логоінтервенція, міждисциплінарний підхід.

Вступ. Реалії сьогодення ставлять нові виклики перед українцями. Перш за все це пов'язано з війною в Україні, проте продовжують існувати та набирати оберти інші виклики нашого суспільства, які негативно впливають на розвиток дітей. Кількість дітей з порушеннями психофізичного розвитку постійно зростає: це є

наслідком різних негативних чинників, які впливають як на формування дитини у внутрішньоутробний період та після народження у ранні роки життя. Одну з найбільших груп дітей з порушеннями розвитку складають діти з неврологічною патологією, зокрема з церебральним паралічем.

Дитячий церебральний параліч (далі – ДЦП) є «поліморфною групою непрогресуючих станів центральної нервової системи, які клінічно проявляються різноманітними руховими, мовленнєвими та психічними розладами, їх основою є спотворений розвиток чи порушення різних структур головного мозку, які виникають у дитини в ранньому онтогенезі під впливом негативних чинників (генетичних, травматичних, інтоксикаційних, інфекційних та ін.» (Козьявкін, Шестопалова, Підкоритов, 2014, с. 15).

Діти з церебральним паралічем (далі – ЦП) складають основну групу дітей, що потребують не тільки міждисциплінарної, а й міжгалузевої взаємодії, що забезпечить більш об'ємне та широке розуміння проблем розвитку таких дітей та забезпечить ефективну м'яку інтеграцію в освітній простір, оскільки інтеграція дітей з церебральним паралічем передбачає не лише забезпечення доступності освітньої програми, безболісної адаптації, але й доступної узгодженої міжгалузевої клініко-логопсихологічної діагностики, логопедичного супроводу дітей, починаючи з моменту виникнення підозри на це порушення психофізичного розвитку (Конопляста, Синиця, 2023).

Значна кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників (Козьявкін, Підкоритов & Шестопалова, 2014; Корнєв, 2006; Мартинюк & Зінченко, 2011; Wilson, 2002) присвячено вивченню специфіки розвитку дітей з церебральним паралічем, зокрема симптоматики, механізмів та структури рухових розладів. Дослідники (Галущенко, 2012; Конопляста & Сак, 2010; Манько, 2014; Пахомова, 2010; Пахомова та Лук'яненко, 2021; Тарасун, 2019) визначають мовленнєві порушення надзвичайно важливими серед проблем розвитку у дітей з церебральним паралічем. Такі зарубіжні та вітчизняні науковці як: Б. Буховець (2018), В. Мартинюк та В. Зінченко (2011), Е. Данілавічюте, Л. Коваль, О. Чеботарьова (2018), А. Шевцов та Г. Хворова (2013), М. Вах (2005), досліджуючи проблему ДЦП, дотримуються думки, що такі діти потребують міждисциплінарної уваги з боку таких галузей науки: медицина, педагогіка, психологія, логопедія. Тобто ці діти складають основну групу,

що потребує особливих освітніх умов та послуг і відповідно концептуально нового підходу до їхнього логопедичного супроводу. Концепція супроводу як нового автономного напрямку у наданні спеціальної допомоги дітям почала більш активно розроблятися з 90-х років минулого століття. У сучасну українську науку поняття «логопедичний супровід» уведено С. Коноплястою та В. Кисличенко (2011), авторами доведено, що логопедичний супровід – самостійний педагогічний напрям наповнений сучасним змістом, який займає автономне місце у систематиці науково-педагогічних понять. У колективній монографії цих авторок чітко схарактеризовано поняття логопедичного супроводу та його базові компоненти (Кисличенко & Конопляста, 2016). Сьогодні продовжують досліджувати питання логопедичного супроводу як визнані науковці, так і початківці: А. Король (2019), Г. Яковонко (2020), О. Ласточкіна та О. Лянна (2019). Проте питання логопедичного супроводу дітей раннього віку з церебральним паралічем сьогодні залишається найменше вивченим у спеціальній науці.

Метою нашої роботи є представлення дизайну логопедичного супроводу дитини раннього віку з ЦП.

Завдання: здійснити теоретико-методичний аналіз наукових джерел з означеної проблеми, емпіричний аналіз актуального стану логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем, визначити дизайн, зміст логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем.

Методи дослідження: теоретичний аналіз з проблеми дослідження, аналіз та інтерпретація емпіричних даних дослідження, моделювання дизайну логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем.

Визначення стану сучасного логопедичного супроводу. Для діагностичного вивчення актуального стану супроводу дітей раннього віку з ЦП нами було здійснено багаторічне дослідження у різних регіонах України. Розроблено стратегію та відповідний діагностичний зміст.

Діагностичними показниками актуального стану «логопедичного супроводу дитини раннього віку з ЦП та її родини були: 1) стан психофізичного, мовленнєвого, інтелектуального розвитку дітей; 2) соціально-психологічна характеристика батьків, їх освіченість, 3) готовність батьків співпрацювати з командою фахівців (лікарем, логопедом, психологом); 4) міжгалузева готовність логопедів співпрацювати з фахівцями та батьками дітей з ЦП, рівень професійних знань логопедів з питання розвитку, виховання, навчання дітей з ЦП раннього віку; 5) знання щодо організації та змісту логопедичного супроводу фахівцями логопедами, медиками, психологами, їх готовність співпрацювати в одній команді» (Конопляста, Синиця, 2019).

Відповідно показників стану логопедичного супроводу дітей раннього віку з ЦП під час нашого дослідження розроблені діагностико-емпіричні змістові моделі:

- модель вивчення та аналізу медичної та педагогічної документації;

- міжгалузева модель та зміст фахового спостереження за перебігом психомоторного та раннього домовленнєвого та мовленнєвого розвитку дітей з ЦП, відповідні дані заносились у карту клініко-психолого-логопедичного скрінінгу дітей з ЦП;

- діагностичні анкети «(освітні для батьків, професійні для фахівців), опитувальники, тести, зміст тематичних бесід з батьками, логопедами, педагогами, керівниками інклюзивно-ресурсних центрів, медичними фахівцями (неонатолог, педіатр, реабілітолог, невропатолог), психологом» (Конопляста, Синиця, 2019).

Під час емпіричного дослідження нами було активно застосовано можливості цифрових технологій для охоплення якомога більшої аудиторії респондентів – анкетування на платформі Google, фіксація даних психофізичного, мовленнєвого розвитку із застосуванням Word Exiles, проведення навчально-консультативних воркшопів, семінарів-практикумів, вебінарів, тренінгів, майстер-класи з фахівцями та батьками у режимі відеоконференцій Zoom, Viber, телеграм тощо.

Для визначення стану сучасного логопедичного супроводу були залучені фахівці медичних та педагогічних галузей, діти з ЦП та їх родини (м. Бердянськ, м. Запоріжжя, м. Київ, м. Одеси, м. Суми, м. Чернівці, м. Миколаїв, м. Кам'янець-Подільський, м. Полтава та їх обл.). Незважаючи на війну в країні, карантинні обмеження, до окремих аспектів дослідження завдяки використанню онлайн і офлайн-опитувань були залучені медичні фахівці пологових будинків, дитячих поліклінік, логопеди, психологи дитячих будинків, спеціальних дошкільних закладів, шкіл для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, інклюзивно-ресурсних центрів, які працюють з дітьми з ЦП, діти раннього віку з ЦП та їхні родини, а також родини дітей раннього віку без патологій розвитку, магістранти кафедри логопедії та інклюзивної освіти УДУ ім.М. Драгоманова, кафедри прикладної психології та логопедії БДПУ, які працюють на відповідних посадах (логопед, психолог, реабілітолог) та ін.

Згідно з аналізом авторських наукових розвідок стосовно визначення стану логопедичного супроводу дітей раннього віку з ЦП підтверджено, що «сучасна система організації та змісту корекційно-реабілітаційного процесу таких дітей є недосконалою та неповною. Керуючись думками учасників дослідження, можна зробити висновок, що діюча система допомоги дітям раннього віку з ЦП недостатньо ефективна для максимального розвитку потенціальних мовленнєвих можливостей таких дітей, активної взаємодії учасників корекційно-реабілітаційного процесу, а особливо батьків та логопедів» (Конопляста, Синиця, 2019).

Протягом дослідження ми спостерігаємо позитивну динаміку на шляху організації ранньої допомоги дітям з порушеннями психофізичного розвитку, зокрема дітям з ЦП, проте такий вплив на дитину вважаємо малоефективним та ситуативно дієвим. І це підтверджено даними констатувального експерименту. Агреговані результати дослідження стану логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем свідчать: лише 30 % опитаних сімей отримали належну клініко-логопсихологічну допомогу до трьох років (Рис. 1).

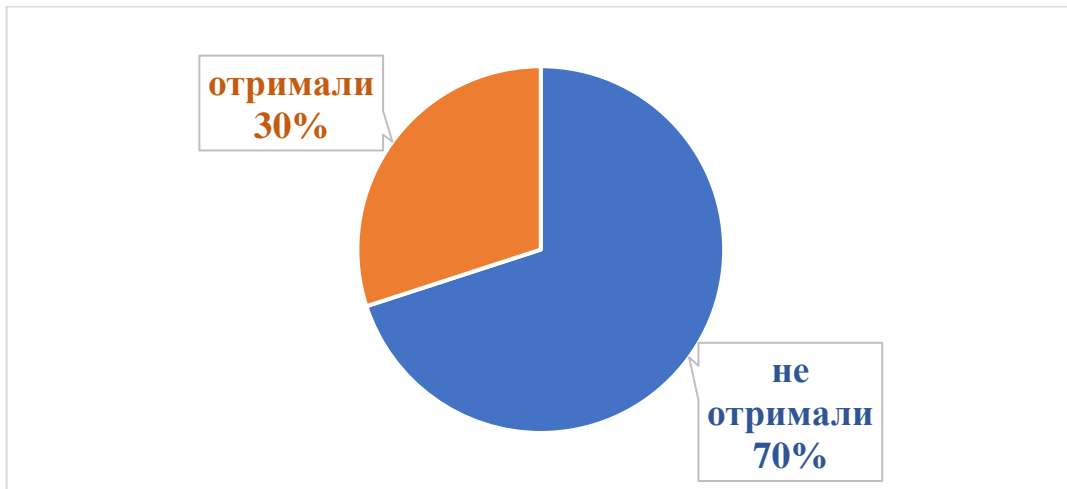

Рис. 1. Клініко-логопсихологічна допомога дітям раннього віку з церебральним паралічем (Джерело: дані авторів)

З 30 % сімей, які отримали належну допомогу, 20 % отримували медичну допомогу, що стосувалася здоров'я дитини, 7 % батьків отримували психологічну підтримку і лише 3 %

прийшлося на логопедичну допомогу у вигляді певних рекомендацій стосовно мовленнєвого розвитку таких дітей (Рис. 2)

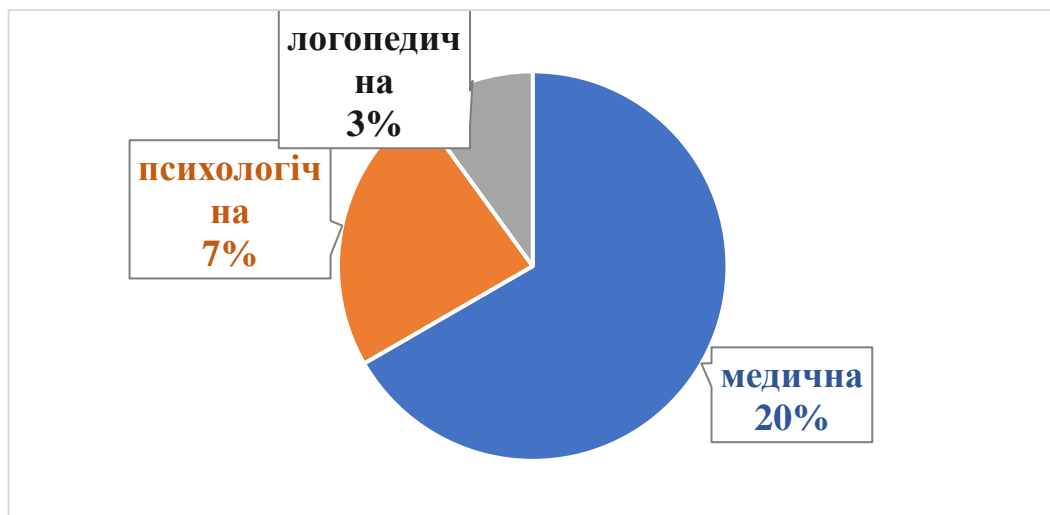

Рис. 2. Клініко-логопсихологічна допомога у ранньому віці дітям з церебральним паралічем (Джерело: дані авторів)

За результатами аналізу відповідей опитаних логопедів констатуємо, що у 67 % випадків логопедична робота з дітьми з ЦП розпочинається у віці 5–6 років. Така організація розвитку дитини та підготовка до майбутньої

інтеграції у загальноосвітній простір демонструє створення умов для виникнення практичної неготовності дитини з ЦП до соціалізації, у якій важливу роль відіграє саме вміння комунікувати (Рис. 3).

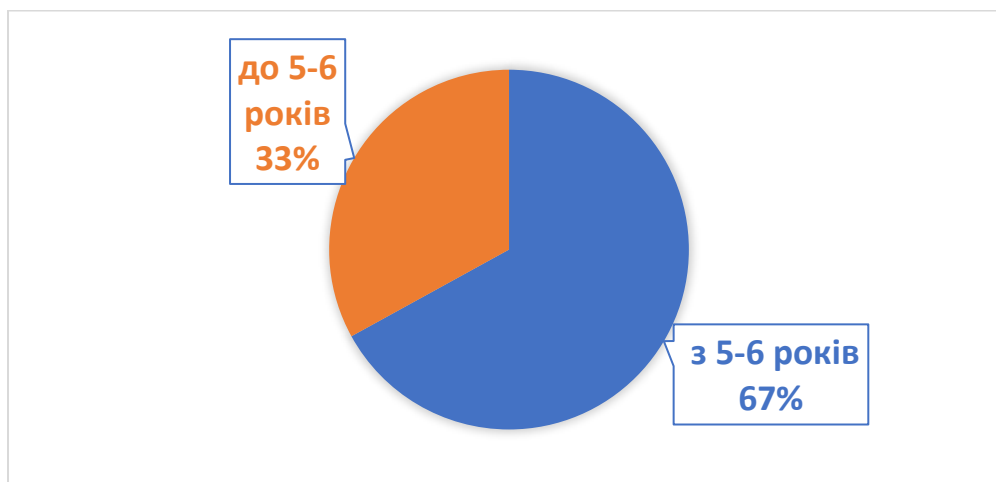

Рис. 3. Логопедична робота з дітьми з церебральним паралічем. (Джерело: дані авторів)

Тож така ситуація вимагає впровадження системи логопедичного супроводу дитини раннього віку з ЦП у сучасний клініко-педагогічний простір, що формується на рівні та під контролем держави.

Логопедичний супровід дитини раннього віку з церебральним паралічем. На наше переконання, логопедичний супровід саме дітей раннього віку з церебральним паралічем забезпечить сучасну міжгалузеву (клініко-логопедичну) ранню логоінтервенцію у розвиток дітей та, як наслідок, успішну інтеграцію дітей у клініко-педагогічний простір. На нашу думку, ранній логопедичний супровід може суттєво скоротити міжгалузеву неузгодженість у підходах до медичних та педагогічних шляхів лікувально-відновлюваної та логокорекційної роботи.

У нашому дослідженні розгортання системи логопедичного супроводу дитини раннього віку з ЦП «ґрунтується на психологічних закономірностях засвоєння мовлення в онтогенезі як засобу спілкування та розвитку такої дитини, враховує як вікові, так і специфічні параметри порушення. Логопедичний супровід дитини раннього віку з ЦП головною метою визначає необхідність сформованості у дитини на кінець раннього віку таких мовленнєвих передумов, що визначені у програмі розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату, рекомендованої Міністерством освіти і науки

України» (Єфіменко, Мога, Романенко та ін., 2012):

- здатність управляти м'язами мовленнєвого апарату;
- координувати мовленнєво-рухові та слухові відчуття, що обумовлено взаємодією провідних аналізаторів;
- здатність розуміти лексичні та граматичні мовленнєві значення різного ступеня узагальнення;
- здатність розрізняти відтінки лексичних, граматичних, фонетичних значень, що дозволяє відчувати виразність мовлення іншої людини, уявляти її внутрішній стан і виражати своє ставлення до повідомлення;
- здатність запам'ятовувати закономірності поєднання мовних одиниць у потоці мовлення, засвоювати норму літературного мовлення, що залежить від сформованості в дитини чуття мови;
- здатність до засвоєння писемного мовлення на основі його зіставлення з генетично більш раннім усним мовленням;
- темпи збагачення мови та мовлення прискорюються по мірі удосконалення всієї мовотворчої системи» (с. 94).

Враховуючи передумови мовленнєвого розвитку дітей з ЦП, передбаченого у законодавчих та нормативних документах, згідно з результатами проведеного авторського дослідження ми вбачаємо потребу в

«запровадженні логопедичного супроводу дітей раннього віку з ЦП у систему ранньої спеціально організованої допомоги на рівні та під контролем державних установ як загальнообов'язковий, вкрай необхідний структурний компонент системи освітнього простору у системі підготовки до інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, зокрема дітей з ЦП, у сучасний освітній простір.

Логопедичний супровід вважаємо сучасним автономним освітнім простором розвитку та формування мовленнєвих навичок дитини раннього віку з ЦП, що максимально враховує потреби такої дитини, її родини та сучасного соціуму. Ми вважаємо, що логопедичний супровід дитини раннього віку з ЦП у світлі сучасних подій, коли активно реалізується концепція впровадження послуги раннього втручання, може бути важливим компонентом при організації та наданні послуги раннього втручання означеній категорії дітей, як автономний паралельний процес, а також забезпечуватися консультантами-логопедами інклюзивно-ресурсних центрів» (Конопляста, Синиця, 2019).

Головним при організації та впровадженні логопедичного супроводу вважаємо міждисциплінарний підхід, який зможе врахувати всю «багатогранність та багатовекторність

проблем розвитку дітей раннього віку з ЦП, що обумовлюють викривлене формування та порушення розвитку мовлення таких дітей із самого початку їхнього життя. Важливою властивістю міждисциплінарного підходу вважаємо синергійність, суть якої полягає у сукупному функціонуванні взаємопов'язаних елементів навчальної системи (підсистеми), що породжує якісно нові функціональні властивості цієї системи» (Конопляста, Синиця, 2019).

Дизайн моделі логопедичного супроводу перш за все вбачаємо «у командній «тріадній» роботі логопеда (+фахівців), активної участі дитини та її батьків. Компонент «команда (логопед (фахівці))» вперше розширюємо та уточнюємо, тому передбачаємо постійну взаємодію зі спеціалістами, які працюють з дитиною раннього віку з ЦП у певний період (може бути неонатолог, педіатр, невролог, реабілітолог, окуліст, отоларинголог, психіатр, спеціальний психолог, соціальний педагог та ін.). Це забезпечить необхідну міжгалузеву інтеграцію усіх ланок супроводу дитини у закладах охорони здоров'я та освіти і стане неперервним освітнім простором, який заповнюється спеціально скоригованою роботою фахівців різних профілів, дитини та її батьків (або осіб, що їх замінюють)» (Конопляста, Синиця, 2019) (Рис. 4).

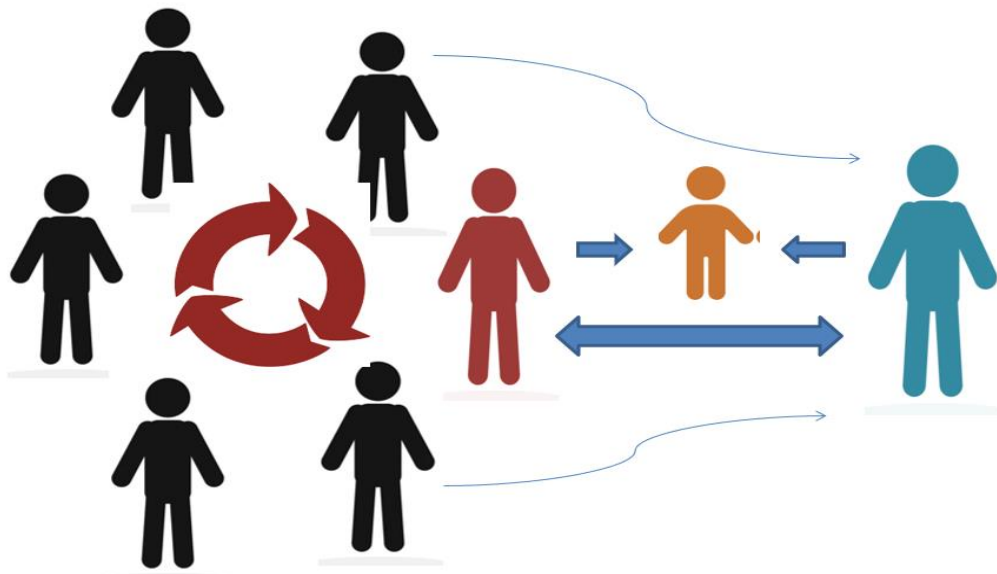

Рис. 4. Дизайн моделі логопедичного супроводу. (Джерело: розробка авторів)

Дизайн логопедичного супроводу дітей раннього віку з ЦП «складають теоретико-методологічні основи діагностичних та корекційно-розвиткових логотехнологій, розроблений алгоритм функціонування багатoproфільного навчально-методичного комплексу, який охоплює інноваційні, модифіковані авторські технології логопсихологічної діагностики та розвитку дітей раннього віку з ЦП та зміст логопедичного супроводу родини. Об'ємне бачення структури та змісту логопедичного супроводу дозволяє вперше запропонувати нову філософію логопедичного супроводу. Новий інноваційний комплексний підхід спрямований на випередження та запобігання ускладнень психомовленнєвого розвитку дітей раннього віку з ЦП, оскільки цей період визначається становленням і формуванням психічних функцій та адаптивних можливостей дитячого організму, варіативністю відмінностей у межах вікової норми, різноманітністю стратегій засвоєння функціональної системи мови та мовлення (ФСММ) та соціально-емоційного досвіду, високим рівнем загальної та мовленнєвої сензитивності» (Корнев, 2006).

Логопедичний супровід дитини раннього віку з ЦП, на нашу думку, – це міжгалузевий, синергійний та постійний логопедизований «простір супроводу дитини та її батьків, що має на меті попередження виникнення складних мовленнєвих порушень, формування домовленнєвих навичок згідно з віком та розвитком мовлення дитини, який створює максимально необхідні умови розвивального середовища, що унеможливує прояв негативних компенсацій організму такої дитини. Головною умовою реалізації логопедичного супроводу вбачаємо діяльність міжгалузевої мультидисциплінарної команди фахівців та батьків дитини раннього віку з ЦП» (Конопляста, Синиця, 2019).

Інструментом забезпечення змісту логопедичного супроводу є методика ранньої логоінтервенції дитини раннього віку з ЦП. Методика логоінтервенції дітей раннього віку з ЦП «складається з модифікованих авторських методик та методичних прийомів, а також адаптованих відповідних методик корекційно-

розвивального навчання та розвитку мовної особистості дітей з порушеннями мовлення у нейролінгвістичному, нейробіологічному, логопедичному та психолого-педагогічному напрямах сучасних дослідників» (Голуб, 2019; Чеботарьова, Коваль та Данілавичюте, 2018; Єфименко, 2013; Конопляста, 2010; Манько, 2014; Тарасун, 2019).

Методика логоінтервенції у розвиток дітей раннього віку з церебральним паралічем «У ритмі метелика» для дітей від народження до 3 років.

Особливості методики: врахування умов та потреб сучасності, врахування особливостей розвитку та специфіки порушення дитини раннього віку з церебральним паралічем, врахування потенційних можливостей дитини раннього віку з церебральним паралічем, врахування нормотипових показників розвитку усіх сфер особистості дитини, нейропсихологічний та нейролінгвістичний підхід до формування бази мовлення дітей раннього віку з ЦП, розвиток мовлення дітей раннього віку з ЦП відповідно до етапів комунікативно-мовленнєвого розвитку та ФСММ, максимальне залучення батьків у логокорекційний процес, врахування особливостей психологічного стану батьків дітей раннього віку з церебральним паралічем, міжгалузева (трансдисциплінарна) взаємодія з фахівцями медичної, педагогічної, психологічної, соціальної галузі.

Мета методики. Міждисциплінарна логокорекційна робота спрямована перш за все на активізацію, формування навичок (фізіологічних, нейробіологічних, психолінгвістичних) домовленнєвого періоду, формування, пропедевтика та корекція мовлення у період раннього віку.

Вікова категорія: від народження до 10 місяців; від 10 місяців до 18 місяців; від 18 місяців до 3 років.

Завдання:

1. Максимально раннє виявлення дітей «групи логопедичного ризику».
2. Стимулювання нейропсихологічного базису мовлення.
3. Ранній початок логокорекційної роботи з дітьми раннього віку з ЦП.

4. Розвиток мовлення та корекція порушень згідно етапів розвитку комунікативно-мовленнєвої діяльності та ФСММ.

5. Охоплення даною програмою(методику) максимальної кількості дітей з ЦП (або ризиком щодо його виникнення).

6. Постійна робота команди фахівців для успішного розвитку дитини раннього віку з ЦП.

Відповідно до мети, завдань даної методики «У ритмі метелика» вважаємо необхідним дотримання спеціальних *принципів*, що застосовуються у роботі з дітьми з порушеннями розвитку, а саме: раннього виявлення мовленнєвих порушень, системності, врахування структури мовленнєвого порушення, комплексності, диференційованого підходу, поетапності, врахування індивідуальних особливостей.

Важливого значення надаємо спеціально адаптованим (модифікованим) принципам логопедичного супроводу дітей раннього віку з ЦП: ранній початок логокорекційної роботи, індивідуально-казуальногенетичного підходу, послідовності та здійснення онтогенетичного підходу, врахування багатовекторності порушення ДЦП, використання кінестетичної стимуляції у комплексному розвитку дитини з раннього віку з ЦП, опора на провідну діяльність, синергійної міжгалузевості або трансдисциплінарності впливу на дитину раннього віку з ЦП, тераностики, сугестивності, активності та діяльності учасників логопедичного супроводу, зокрема дитину раннього віку з ЦП, батьків, команду фахівців.

Функції: організаційна, плануюча, діагностична, консультативна, інформаційно-просвітницька, навчально-розвиткова.

Складові методики «У ритмі метелика»:

- клініко-реабілітаційна складова;
- логопропедевтична, логокорекційна складова (розвиток моторики, підготовка до гри, стимулювання та розвиток психічних процесів);

– сімейно-зорієнтована складова (соціальна). Вважаємо за окремий автономний компонент, метою якого є активізація батьків та підвищення рівня корекційно-просвітницьких знань, що є необхідним для роботи у міжгалузевій команді та вплив на дитину.

Висновки та подальші перспективи.

Згідно теоретико-емпіричного аналізу літератури та діагностичних даних стосовно визначення сучасного стану логопедичного супроводу дитини раннього віку з ЦП нами було експліковано недостатньо якісний супровід досліджуваної категорії дітей. Для забезпечення м'якої інтеграції дитини з ЦП у сучасний освітній простір нами розроблено дизайн логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем, представлений у вигляді моделі взаємозв'язку міждисциплінарної команди фахівців із різних галузей, що забезпечує повноцінне та своєчасне створення необхідних умов для розвитку, абілітації/реабілітації дитини раннього віку з церебральним паралічем та її сім'ї у вигляді спеціально організованого логопедизованого простору. Враховуючи виклики сьогодення, спираючись на показники розвитку та потенційні можливості дітей раннього віку з ЦП, нами було визначено інструмент логопедичного супроводу – методику ранньої логоінтервенції у розвиток дітей з ЦП «У ритмі метелика».

Дослідження не претендує на вичерпність, і перспективу вивчення цього питання вважаємо у поглибленні дизайну логопедичного супроводу дітей раннього віку з церебральним паралічем, а також представленні змісту структурних компонентів методики «У ритмі метелика» та агрегованих результатів впровадження логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем.

Література

- Буховець Б. О. Фізична реабілітація дітей з церебральним паралічем з використанням бобат-терапії : дис. канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.03. Київ, 2018. 231 с.
- Галущенко В. І. Особливості формування просодичного компонента мовлення у дітей зі стертою формою дизартрії : дис. канд. пед. наук : 13.00.03. / ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Одеса, 2012. 220 с.

- Голуб А. В. Корекція усного мовлення у дітей при дизартріях : дис. канд. пед. наук : 13.00.03./ НПУ ім. М. П. Драгоманова, Київ, 2019. 272с. URL : https://old.npu.edu.ua/images/file/vidil_ (Дата звернення: 10.08.24)
- Єфименко М. М. Сучасні підходи до корекційно спрямованого фізичного виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату : монографія. Вінниця : Нілан ЛТД, 2013. 356 с.
- Кисличенко В. А., Конопляста С. Ю. Логопедичний супровід сім'ї, у якій виховується дитина з порушеннями мовлення : Монографія : «Іліон». 2016. 218 с.
- Козьявкін В. І., Шестопалова Л. Ф., Подкорытов В. С. Детские церебральные параличи. Медико-психологические проблемы. Львів : НВФ «Укр. технології», 2014. 142 с.
- Конопляста С. Ю. Психолого-педагогічні основи комплексної корекції мовленнєвого розвитку дітей з ринолалією : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.03. / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2010. 46 с.
- Конопляста С. Ю., Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2011. Вип. 17. С. 105–107.
- Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія / за ред. М. К. Шеремет. Київ : Знання, 2010. 293 с.
- Конопляста С. Ю., Синиця А. О. Сучасний стан логопедичного супроводу дітей раннього віку з церебральним паралічем та їх батьків як запоруки успішної соціалізації *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2019. Вип. 37. С. 63–72 DOI : <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2019.37.09>
- Корнев А. Н. Основы логопатологии детского возраста: клинические и психологические аспекты. СПб. : Речь, 2006. 380 с.
- Король А. В. Логопедичний супровід сімей засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2019. Вип. 13. С. 92–100.
- Ласточкіна О., Лянна О. Сучасні напрями роботи з сім'єю, що виховує дитину з порушеннями мовлення. *Науковий вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 3 (66), вересень, 2019. DOI : <https://doi.org/10.33310/2518-7813-2019-66-3>
- Манько Н. В. Абілітаційна та корекційно-розвивальна робота з дітьми раннього віку із органічним пошкодженням ЦНС. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. Вип. 65. 2014. С. 407–413.
- Мартинюк В. Ю., Зінченко С. М. Мінімальна мозкова дисфункція: навчальний посібник. Київ : Інтермед, 2011. 167 с.
- Пахомова Н. Г. Нейропсихолінгвістика. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2013. 280 с.
- Пахомова Н. Г., Лук'яненко А. В. Комплексний підхід до діагностики мовленнєвих порушень органічного ґенезу. *Науковий журнал Хортицької національної академії. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2021. Вип. 2(5). С. 112–121. DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-5-12>*
- Єфименко М., Мога М., Романенко О., Ханзерук Л., Чеботарьова О., Бабіч В., Горелік О., та ін. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (Лист Міністерства освіти і науки від 05.12.2012 №1/11-18795) URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi/programi-z-korekcijno-rozvitkovoyi-roboti-dlya-ditej-z-porushenniyami-oporno-ruhovogo-apparatu> (Дата звернення: 10.08.24)

- Тарасун В. В. Технології ранньої комплексної допомоги дітям переддошкільного віку з особливостями розвитку. *Науковий часопис. Випуск 38. Корекційна педагогіка*, 2019. С. 150–156. DOI : <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2019.38.22>
- Чеботарьова О. В., Коваль Л. В., Данілавичюте Е. А. Дитина із церебральним паралічем. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с.
- Шевцов А. Г., Хворова Г. М. Сучасні міждисциплінарні підходи до етапної комплексної реабілітації дітей із церебральним паралічем. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2013. Вип. 23. С. 281–285.
- Яковенко Г. О. Логопедичний супровід немовлят із вродженими наскрізними незрощеннями губи та піднебіння. *Матеріали Науково-практичної конференції з міжнародною участю «Мультидисциплінарний підхід в ортодонтичному лікуванні»*, 12-13 листопада 2020 року, Полтава, 2020. С. 19–20.
- Bax M. Proposed Definition and Classification of Cerebral Palsy. *Journal of Developmental Medicine and Child Neurology*. 2005. V. 47, № 5. P. 571–576.
- Konopliasta S. Yu., Synytsia A. O. Conceptual approaches to the organization of speech therapy support for early age children with cerebral palsy in modern educational conditions in Ukraine. Modern approaches to ensuring sustainable development : monograph // ed. by V. Smachylo, O. Nestorenko. Katowice, 2023. p. 387–399.
- Wilson E. A. Chance for Children. Occupational Therapy for children with problems in learning, coordination, language and behavior. Birmingham : The Handsel Trust, 2002. 144 p.

References

- Bukhovets B. O. Physical rehabilitation of children with cerebral palsy using bobat therapy : thesis for the degree of Candidate of Sciences in Physical Education and Sports: 24.00.03. Kyiv, 2018. 231 p. <http://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/1952> (Date of access: 10.08.24) (ukr).
- Halushchenko V. I. Peculiarities of formation of prosodic component of speech in children with erased form of dysarthria : thesis for the degree of the Candidate of Pedagogical Sciences: 13.00.03. / State Institution "South Ukrainian National Pedagogical K.D. Ushynsky University". Odesa, 2012. 220 p. <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1962> (Date of access: 10.08.24) (ukr).
- Holub A. V. Correction of oral speech in children with dysarthria: thesis for the degree of the Candidate of Pedagogical Sciences: 13.00.03 / Dragomanov National Pedagogical University, Kyiv, 2019. 272 p. https://old.npu.edu.ua/images/file/vidil_ (Date of access: 10.08.24) (ukr).
- Danilavichyutie, E.A., Koval, L.V., & Chebotarova, O.V. (2018) A child with cerebral palsy. Kharkiv: «Ranok» Publishing, «Kenhuru» Publishing. 40 p. <https://dnmcp.com.ua/sites/default/files/2018-12/5/5-14> (Date of access: 10.08.24) (ukr).
- Yefymenko, M.M. (2013) Modern approaches to correctional physical education of preschoolers with disorders of the musculoskeletal system : monograph. Vinnytsia: Nilan-LTD. 356 p. (ukr).
- Kyslychenko, V.A., & Konopliasta, S.Yu., (2011) Speech therapy support for a family with a child with speech disorders. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 19: Remedial Pedagogy and Special Psychology*. Iss. 17, P. 105-107. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2011_17_30 (Date of access: 10.08.24) (ukr).
- Kyslychenko, V. A., & Konopliasta, S. Yu. (2016) Speech therapy support for a family with a child with speech disorders. Monograph: «Ilion» Publishing. 218 p. (ukr).
- Konopliasta, S. Yu., Synytsia A. O. (2023) Conceptual approaches to the organization of speech therapy support for early age children with cerebral palsy in modern educational conditions in Ukraine. *Modern approaches to ensuring sustainable development: monograph* // ed. by V. Smachylo, O. Nestorenko. Katowice. P. 387-399 (ukr).

- Koziavkin, V.Y., Shestopalova, L.F., & Podkorytov, V.S. (2014) Children's cerebral palsy. Medical and psychological problems Lviv: NVF «Ukr. tekhnolohii». 142 p. <https://kozyavkin.com/fileadmin/files/publications> (rus).
- Konopliasta, S.Yu. (2010) *Psychological and pedagogical bases of complex correction of speech development of children with rhinolalia*. (abstract of thesis for the degree of the Doctor of Pedagogical Sciences: 13.00.03). National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/9780> (Date of access: 10.08.24)
- Konopliasta, S.Yu., Sak, T.V. & Sheremet M.K.(ed.) (2010) *Logopsychology*. Kyiv: Znannia. 293 p. (ukr).
- Kornev, A.N. (2006) Fundamentals of paediatric speech pathology: clinical and psychological aspects. Sankt-Peterburg: Rech. 380 p. <https://uchebnikfree.com/knigi-logopediya>(Дата звернення: 10.08.24) (rus).
- Korol, A.V. (2019). Speech therapy support for families by means of information and communication technologies. *Topical Issues of Remedial Education*. 2019. Iss. 13. P. 92-100. (ukr).
- Lastochkina O., Lianna O. (2019) Modern directions of work with a family raising a child with speech disorders. *Scientific Bulletin of V.O. Sukhomlynsky National University. Pedagogical sciences*. № 3 (66), September. (ukr).
- Manko, N.V. (2014) Habilitation, remedial and developmental work with young children with organic damage to the central nervous system. *Collection of Scientific Works of Kherson State University. Pedagogical sciences*. Iss. 65, 407-413. (ukr).
- Martyniuk, V.Yu., & Zinchenko, S.M. (2011) Minimal brain dysfunction. Kyiv: Intermed (ukr).
- Pakhomova, N.H. (2010) Neuropsycholinguistics. Poltava: TOV «ASMI».(ukr).
- Pakhomova, N. G., Lukianenko, A. V. (2021). Comprehensive approach to the diagnosis of speech disorders of organic origin. *Scientific Journal of Khortytsia National Academy. (Series: Pedagogy. Social Work) : scientific journal* / [editorial board : V. Nechyporenko (chief editor) and others]. Zaporizhzhia : Publishing house of the Municipal Institution of Higher Education –Khortytsia National Educational and Rehabilitational Academy of Zaporizhzhia Regional Council, Iss. 2(5). P. 112–121. <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-5-12> (ukr).
- Yefimenko M., Moha M., Romanenko O., Khanzeruk L., Chebotariova O., Babich V., Horielik O., et al. Programme for the development of preschool children with musculoskeletal disorders. Recommended by the Ministry of Education and Science of Ukraine (Letter of the Ministry of Education and Science of 05.12.2012 №1/11-18795) (ukr).
- Tarasun, V.V. (2019) Technologies of early comprehensive care for children of preschool age with special needs. *Scientific Journal. Issue 38. Remedial Pedagogy*. P. 150-156. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2019.38.22> (ukr).
- Shevtsov, A.H., & Khvorova, H.M. (2013) Modern interdisciplinary approaches to the stage-by-stage complex rehabilitation of children with cerebral palsy. *Scientific Journal of Dragomanov National Pedagogical University. Series 19: Remedial Pedagogy and Special Psychology*, Iss 23. P. 281 - 285. <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle> (Date of access: 10.08.24) (ukr).
- Yakovenko, A. O. (2020). Speech therapy support for infants with congenital cleft lip and palate. *Materials of the Scientific and Practical Conference with international participation "Multidisciplinary approach in orthodontic treatment", 12-13 November 2020, Poltava*. P. 19-20. (ukr).
- Bax, M., Goldstein, M., Rosenbaum, P., Leviton, A., Paneth, N., Dan, B., ... & Damiano, D. (2005). Proposed definition and classification of cerebral palsy, April 2005. *Developmental medicine and child neurology*, 47(8), 571–576. (eng).
- Wilson, E. A. (2002). *Chance for Children. Occupational Therapy for children with problems in learning, coordination, language and behavior*. Birmingham: The Handsel Trust. 144 p. (eng).
- Konopliastaya S.Y., Synytsia A.O. The current state of speech therapy support for young children with cerebral palsy and their parents as a guarantee of successful socialisation. *Scientific Journal of Dragomanov*

National Pedagogical University. Series 19: Remedial Pedagogy and Special Psychology. 2011. Issue 37. P. 63-72 <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2019.37.09> (ukr).

DESIGN OF SPEECH THERAPY SUPPORT FOR CHILDREN OF EARLY AGE WITH CEREBRAL PALSY

Svitlana Konopliasta, Doctor of Science in Pedagogy, Full Professor, Professor of the Department of Speech-language Pathology (SLP) and Speech Psychology, Faculty of Special and Inclusive Education, Dragomanov State University of Ukraine, Kyiv, Ukraine, e-mail : s.yu.konoplyasta@gmail.com

Alina Synytsia, postgraduate student of the Department of Speech-language Pathology (SLP) and Speech Psychology, Faculty of Special and Inclusive Education, Dragomanov State University of Ukraine, Senior Lecturer at the Department of Applied Psychology and Speech Therapy, Berdiansk State Pedagogical University, Zaporizhzhia, Ukraine, e-mail : Alina_starceva@ukr.net

According to the theoretical-methodical analysis of scientific sources, the multi-vector complexity and multifacetedness of infantile cerebral palsy was determined. An in-depth analysis of the literature related to the organization of support for children with psychophysical disorders was carried out. It was determined that children with cerebral palsy are not sufficiently provided with special speech therapy support from an early age. The article presents the aggregated results of research into the state of speech therapy support for young children with cerebral palsy. According to which, the design of speech therapy support for a young child with cerebral palsy is proposed in the form of a model of the interaction of an interdisciplinary team of specialists from various fields, which ensures the full and timely creation of the necessary conditions for the development, habilitation/rehabilitation of such a child and his family, in the form specially organized speech therapy space. The main thing in the organization and implementation of speech therapy support is an interdisciplinary approach, which can take into account all the multifaceted and multi-vector development problems of young children with cerebral palsy, which cause the distorted formation and impaired speech development of such children from the very beginning of their lives. This approach will ensure the necessary interdisciplinary integration of all links of child support in healthcare and educational institutions and will become a continuous educational space filled with the specially adjusted work of specialists of various profiles, the child and his parents (or persons who replace them). Taking into account today's challenges, based on the development indicators and potential opportunities of young children with cerebral palsy, the main tool of speech therapy support has been determined - the method of early speech intervention in the development of children with cerebral palsy "In the rhythm of a butterfly". The content of which took into account the multi-vector and multifaceted nature of the impaired development of a young child with cerebral palsy. The presented technique of early speech intervention for young children with cerebral palsy has its own features, tasks, functions, components, principles of this technique. We believe that the proposed design and methodology will provide maximum support for a child with cerebral palsy and his family, taking into account all the challenges of today.

Key words: speech therapy support, young child with cerebral palsy, speech disorders, speech intervention, interdisciplinary approach.

Авторський внесок кожного із співавторів: Конопляста С. Ю. – 50 %, Синиця А. О. – 50 %,

Стаття надійшла до редакції / Received 07.09.2023

Прийнята до друку / Accepted 23.10.2023

Унікальність тексту 94 % (Unicheck ID1015963054)

© Конопляста Світлана Юріївна, Синиця Аліна Олександрівна, 2023